



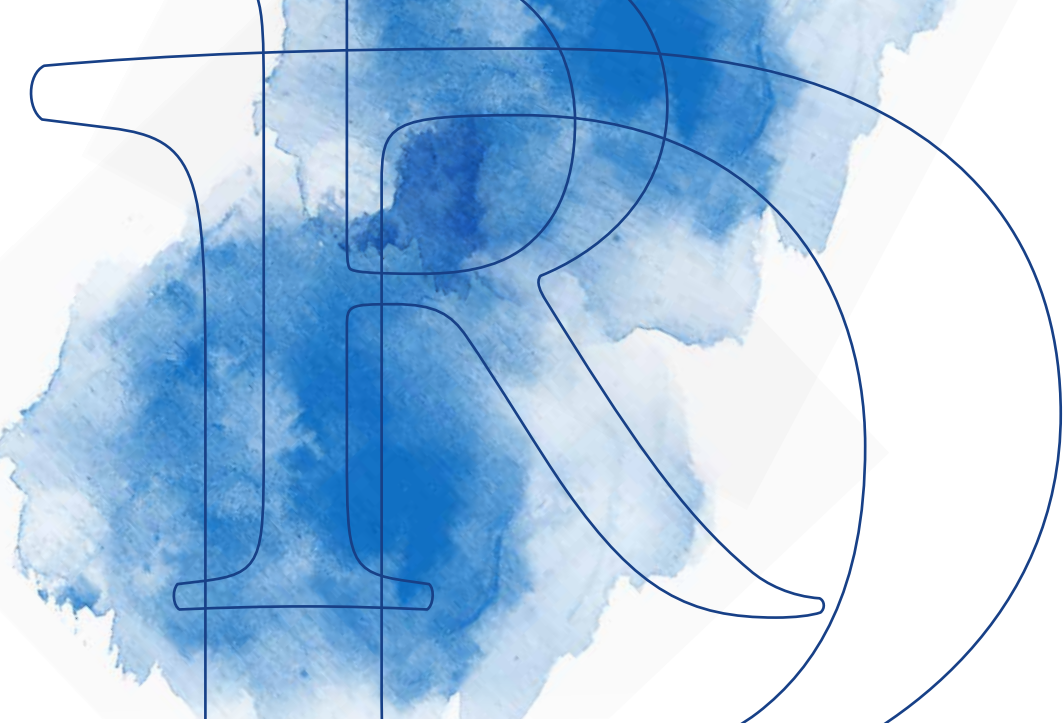
**Dobra
Szkoła**

RADY RODZICÓW

**Kompetencje
i zasady
działania**



**MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ**



I. Wstęp	3
II. Wybory do rady rodziców	4
III. Zasady działania rady rodziców	4
IV. Kompetencje rady rodziców	5
V. Środki finansowe	7
VI. Rada rodziców w zespole szkół	11
VII. Spory między organami szkoły	11
VIII. Szkoły, w których nie tworzy się rad rodziców	12

I. Wstęp

Rodzice wraz z uczniami i nauczycielami tworzą środowisko szkolne działające na rzecz stałego budowania i doskonalenia warunków kształcenia i wychowania. Dla każdego z wymienionych wyżej podmiotów ustawodawca przewidział możliwości zrzeszania się i wypowiedzania w sprawach szkoły. Jednym z tych podmiotów jest rada rodziców, której status wpisuje się w strukturę organów szkoły.

Szkoła publiczna, dla której organem prowadzącym jest samorząd terytorialny, podkreśla strukturę i koncepcję wykonywania zdecentralizowanych zadań publicznych. Szkoła jest zatem samorządową jednostką organizacyjną, a jej dyrektor kierownikiem samorządowej jednostki organizacyjnej. Stosownie do art. 10 ust. 1 Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 996 z późn. zm.) za działalność szkoły (w tym za działalność wszystkich struktur wewnętrznych szkoły) odpowiada organ prowadzący (samorząd/burmistrz). W kontekście tej uporządkowanej struktury hierarchicznej należy rozpatrywać kompetencje organów szkoły. Rada rodziców – jako jeden z nich – jest integralnym podmiotem szkoły działającym ściśle w jej strukturze i w jej ramach. Zakres autonomii wynika z zadań i kompetencji powołanych ustawą.

Zasadnicze (ramowe) regulacje prawne dotyczące reprezentacji rodziców i ich statusu w szkole są zawarte w rozdziale 4 „Społeczne organy w systemie oświaty”, w art. 83 i 84 Prawa oświatowego. Przepisy te upoważniają do przygotowania własnych, lokalnych i szczegółowych rozwiązań (regulamin działalności).



II. Wybory do rady rodziców

Rady rodziców reprezentują rodziców uczniów szkoły (wszystkich). Wybory do rad muszą się zatem odbywać corocznie. Ustawa Prawo oświatowe określa jedynie główne zasady takiego procesu wyborczego:

- jednego ucznia reprezentuje jeden rodzic,
- wybory przeprowadza się na pierwszym zebraniu rodziców w każdym roku szkolnym.

W skład rad rodziców wchodzi:

- 1) w szkołach – po jednym przedstawicielu rad oddziałowych, wybranych w tajnych wyborach przez zebranie rodziców uczniów danego oddziału,
- 2) w placówkach – co najmniej 7 przedstawicieli, wybranych w tajnych wyborach przez zebranie rodziców wychowanków danej placówki,
- 3) w szkołach artystycznych – co najmniej 7 przedstawicieli, wybranych w tajnych wyborach przez zebranie rodziców uczniów danej szkoły.

Szczegółowy tryb przeprowadzania wyborów do rad oraz przedstawicieli rad oddziałowych do rady rodziców odpowiednio szkoły lub placówki określa – w regulaminie działalności – sama rada rodziców.

III. Zasady działania rady rodziców

Ustawodawca upoważnia radę rodziców do uchwalenia regulaminu swojej działalności (powołującego szczegółowe rozwiązania w zakresie sposobu działania rady).

Regulamin musi określać:

- wewnętrzną strukturę i tryb pracy rady,
- tryb przeprowadzania wyborów, o których było powyżej,
- zasady wydatkowania funduszy rady rodziców.

Wśród szczegółowych rozwiązań zapisywanych w regulaminie można uwzględnić termin pierwszego zebrania rodziców oraz wskazać podmiot zwołujący to spotkanie.

Należy podkreślić, iż przytoczone powyżej przepisy nie zamykają możliwości uregulowania innych – niezbędnych zdaniem danej rady – obszarów swojego działania. Podstawową zasadą, którą rada musi kierować się w tym względzie, jest konieczność zachowania zapisów regulaminu w zgodności z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa i statutem. W regulaminie nie jest możliwe powtarzanie czy opisywanie w sposób odrębny tych rozstrzygnięć, które są już unormowane w aktach wyższego rzędu. W regulaminie mogą być np. ustalone zasady i zakres współpracy z innymi radami rodziców, na którą ustawodawca daje pełne przyzwolenie.

IV. Kompetencje rady rodziców

1) Formułowanie wniosków

Ustawa nadaje radom rodziców prawo występowania do wszystkich kluczowych podmiotów działających w szkole (do dyrektora, rady pedagogicznej, samorządu uczniowskiego) i wokół szkoły (do organu prowadzącego szkołę, organu sprawującego nadzór pedagogiczny) we wszystkich sprawach szkoły lub placówki.



Kompetencja ta zawiera się w prawie do wyrażania opinii i formułowania wniosków. Nie są one wiążące dla adresatów. Oznacza to, że ich sformułowanie powinno opierać się o solidną argumentację. W ten sposób znakomicie zwiększa się prawdopodobieństwo uwzględnienia przedstawionych postulatów.

2) Uprawnienia stanowiące

Niezależnie od prawa do formułowania wszelkich opinii i wniosków dotyczących szkoły ustawa przewiduje szczególne uprawnienia dla rady. Jednym z nich jest uchwalanie w porozumieniu z radą pedagogiczną programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły lub placówki.

Przez działanie „w porozumieniu” (uzgodnieniu) należy tu rozumieć przyjęcie rozstrzygnięcia w pełnej zgodności przez oba podmioty (łącznie radę rodziców i radę pedagogiczną). Oznacza to, że nie jest możliwe, aby program profilaktyki został przyjęty przy sprzeciwie którejś ze stron.

Rada pedagogiczna i rada rodziców mają 30 dni na wypracowanie porozumienia. Jeśli tak się nie stanie, program ustala samodzielnie dyrektor szkoły **w uzgodnieniu** z organem sprawującym nadzór pedagogiczny.

Program ustalony przez dyrektora szkoły obowiązuje do czasu uchwalenia programu przez radę rodziców w porozumieniu z radą pedagogiczną, a zatem do ostatecznego porozumienia się w sprawie treści programów upoważnionych, właściwych podmiotów.



3) Opiniowanie

Do istotnych zadań rady należy prawo do zaopiniowania wybranych, podstawowych dokumentów szkoły. Należą do nich:

- a) program i harmonogram poprawy efektywności kształcenia lub wychowania szkoły lub placówki,
- b) projekt planu finansowego składanego przez dyrektora szkoły.

Należy pamiętać, iż wyrażone w tym trybie opinie także nie są wiążące. Podobnie jak przypadku wniosków szanse na uwzględnienie treści opinii znacznie wzrastają w przypadku merytorycznego uargumentowania swoich propozycji.

4) Inne (wybrane)

Do pozostałych kompetencji rady rodziców należy:

- a) wyrażanie opinii rady rodziców w sprawie prowadzenia eksperymentu szkolnego (art. 45 ust. 9 ustawy Prawo oświatowe),
- b) prawo do wskazania własnego przedstawiciela (rady rodziców) do komisji konkursowej na stanowisko dyrektora szkoły (art. 63 ust. 14 pkt 2 lit. b ustawy Prawo oświatowe),
- c) prawo do wypowiedzania się w formie wiążącej opinii (pozytywna opinia) o podjęciu działalności w szkole lub placówce przez stowarzyszenie lub inną organizację (art. 86 ust. 2 ustawy Prawo oświatowe),
- d) prawo do złożenia wniosku o jednolity strój i prawo do uzgodnienia jego kroju (art. 100 ustawy Prawo oświatowe),
- e) prawo wypowiedzenia się (w ramach konsultacji) w sprawie wprowadzenia szczególnego nadzoru nad pomieszczeniami szkoły lub placówki lub terenem wokół szkoły lub placówki w postaci środków technicznych, które umożliwiają rejestrację obrazu (monitoring) (art. 108a ustawy Prawo oświatowe),
- f) prawo do złożenia wniosku o ocenę pracy nauczyciela oraz zaopiniowania oceny (art. 6a ustawy Karta Nauczyciela),
- g) prawo do formułowania opinii w sprawie oceny dorobku zawodowego za okres stażu (art. 9c ust 6 i ust. 7 ustawy Karta Nauczyciela).

V. Środki finansowe

Rada rodziców może gromadzić środki finansowe. Jako organ szkoły publicznej, dla której organem prowadzącym jest jednostka samorządu terytorialnego, rada nie ma osobowości i zdolności prawnej. Nie może zatem zatrudniać osób, zawierać umów itp.

1) Gromadzenie środków finansowych

Środki mogą być gromadzone przez radę rodziców w oparciu o:

a) dobrowolne składki

Rada nie może jednak w żadnym przypadku ustalać jakichkolwiek obowiązkowych opłat ani dla rodziców, ani innych osób (podmiotów) działających wokół szkoły. Może natomiast podejmować wszelkie działania zachęcające do wpłat. Niebagatelne znaczenie w takiej sytuacji ma wskazanie celu oraz argumentowanie zasadności jego realizacji.

b) inne źródła

Ustawa nie definiuje bliżej tego zapisu. Przyjmuje się, że mogą to być wszelkie inicjatywy podejmowane przez rodziców wokół szkoły, jak np. kiermasze, aukcje, sprzedaż produktów wytworzonych przez rodziców, darowizny dla szkoły z przeznaczeniem na fundusz rady rodziców itp.

2) Przechowywanie i wydatkowanie środków zgromadzonych w ramach działalności rad rodziców

Zgodnie z dyspozycją zawartą w ustawie rada rodziców ustala w regulaminie zasady wydatkowania środków finansowych (tym samym nie wykonuje określonych czynności nabywczych).

W praktyce oznacza to, że konkretne zakupy (czynności zakupowe) dokonują służby szkolne na zasadach wskazanych przez radę rodziców.

Szkoła jest jednostką organizacyjną jednostki samorządu terytorialnego, podlega zatem **ścisłym zasadom towarzyszącym obrotowi środkami publicznymi na określonym ustawą poziomie zarządzania (JST – budżet i odpowiednio wynikające z niego plany finansowe jednostek organizacyjnych, tj. szkół).**



Co do zasady nie istnieje możliwość przepływu środków finansowych w jednostkach działających na podstawie Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 2077 z późn. zm.) w trybie pozaplanowym i pozabudżetowym. Środki rady rodziców mogą być gromadzone i rozdysponowywane w oparciu o reguły księgowe szkoły i na zasadach z nich wynikających.

Ustawodawca, mając na uwadze szczególny charakter środków gromadzonych w ramach działalności rodziców, dopuszcza dwie formy gromadzenia środków finansowych przez radę:

- **subkonto** na koncie szkoły,
- **odrębne konto** rady rodziców.

Prowadzenie odrębnego konta nie musi ograniczać sposobu i zakresu wydatkowania środków rady rodziców. Jednak z uwagi na fakt, że wszelkie umowy zawiera dyrektor szkoły w imieniu szkoły (np. wycieczka szkolna), to ich podpisanie musi być poprzedzone przelewem dokonany przez radę rodziców na konto szkoły tak, aby dyrektor miał udokumentowaną **wysokość środków, zgodną z wysokością kwot wskazanych umową w sprawie organizacji wycieczki szkolnej (jeżeli rada rodziców wyraża wolę dofinansowania wycieczki).**

3) Na co można przeznaczyć zgromadzone środki finansowe?

Ustawa wskazuje, że jedynym celem, na jaki można wydatkować zebrane środki finansowe, jest „**wspieranie działalności statutowej**”. Należy przez to rozumieć wspieranie celów i zadań szkoły jako instytucji oświatowo-wychowawczej zajmującej się kształceniem i wychowaniem.



Nie może być tu mowy o wydatkach zapewniających bieżącą organizację pracy szkoły. Ustawodawca bowiem precyzyjnie rozstrzyga o podmiotach wykonujących to odrębne zadanie. Zgodnie z art. 10 ustawy Prawo oświatowe za bieżącą działalność szkoły odpowiada organ prowadzący.

Do zadań organu prowadzącego należy w szczególności:

- zapewnienie warunków działania szkoły lub placówki, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki,
- zapewnienie warunków umożliwiających stosowanie specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla uczniów objętych kształceniem specjalnym,
- wykonywanie remontów obiektów szkolnych oraz zadań inwestycyjnych w tym zakresie,
- zapewnienie obsługi administracyjnej, w tym prawnej, obsługi finansowej i obsługi organizacyjnej szkoły lub placówki,
- wyposażenie szkoły lub placówki w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do pełnej realizacji programów nauczania, programów wychowawczo-profilaktycznych, przeprowadzania egzaminów oraz wykonywania innych zadań statutowych.

Niedopuszczalną jest sytuacja, w której środki rady rodziców są przeznaczane na elementarne potrzeby uczniów, takie jak: ławki, szafki itp.

Środki gromadzone w ramach rady rodziców, wpłaty tworzą jeden fundusz. Środki te nie mogą być w żadnym przypadku utożsamiane wydatkowo z konkretnym wpłacającym.

Poprawne adresowanie środków gromadzonych w ramach działalności rady rodziców to wszelkie wydatki związane z kształceniem i wychowaniem, np.:

a) wycieczki szkolne

Środki z funduszu mogą być przeznaczone na dofinansowanie wycieczki szkolnej. Dopłatę mogą otrzymać np. dzieci, których rodzice nie są w stanie samodzielnie sfinansować wycieczki. Nie jest możliwe uzależnienie dopłaty od wcześniejszych wpłat na radę rodziców.

b) nagrody dla uczniów

Środki z funduszu mogą być przeznaczone na dofinansowanie nagród, ale dopłata – podobnie jak w przypadku wycieczki – nie może być uzależnienia od wcześniejszych wpłat na radę rodziców.

c) imprezy szkolne



d) ponadstandardowe wyposażenie szkoły, ponadstandardowe środki dydaktyczne

Każdy organ prowadzący dokonuje zakupów wyposażenia szkoły według określonych standardów, najczęściej jednolitych dla wszystkich szkół w danym samorządzie. Jeżeli rada rodziców zadecyduje o zakupie jakościowo lepszego wyposażenia szkoły, np. tablicy multimedialnej, w którą nie są wyposażane standardowo szkoły danego samorządu, to taki zakup jest możliwy. W żadnym jednak przypadku takie przeznaczenie środków nie może uchylać (zastępować, odkładać, rozpraszać) obowiązku samorządowego w zakresie zapewniania w tej szkole warunków organizacyjnych, standardowo przyjętych dla szkół w danym samorządzie.

Zakup ponadstandardowych elementów jest dopuszczalny, o ile łącznie zostaną spełnione następujące warunki:

- planowane zakupy ze środków zgromadzonych przez radę rodziców nie zastępują niezbędnych wydatków na ten cel zapewnianych przez organ prowadzący,
- zapis o takich zakupach znajduje się w regulaminie działalności rady (zasady wydatkowania),
- zakup nie powoduje dodatkowych zobowiązań finansowych dla szkoły (eliminując sytuację zawarcia przez szkołę zobowiązań bez potwierdzonego źródła ich sfinansowania).

e) inne (związane ze wspieraniem działalności statutowej)

W regulaminie działalności rady rodziców powinien być wskazany tryb konsultacji w przypadku zaistnienia wątpliwości co do przeznaczenia środków. Stosowny tryb mógłby przewidywać każdorazowe wystąpienie w takim przypadku (zapytanie) do organu prowadzącego w trybie art. 57 Prawa oświatowego. Stosownie do tego przepisu organ prowadzący szkołę sprawuje nadzór nad jej działalnością w zakresie spraw finansowych i administracyjnych.

Nadzorowi podlega w szczególności prawidłowość dysponowania przyznanymi szkole lub placówce środkami budżetowymi oraz pozyskanymi przez szkołę lub placówkę środkami pochodzącymi z innych źródeł, a także gospodarowania mieniem.

VI. Rada rodziców w zespole szkół

Stosowanie do art. 91 ustawy Prawo oświatowe organ prowadzący szkoły różnych typów lub placówki może je połączyć w zespół. **Połączenie nie narusza odrębności** rad pedagogicznych, **rad rodziców**, rad szkół lub placówek i samorządów uczniowskich poszczególnych szkół lub placówek, **o ile statut zespołu nie stanowi inaczej.**

VII. Spory między organami szkoły

Jak w każdej sytuacji, w której zaangażowana jest większa grupa osób mogących mieć różnicowane opinie i poglądy, także w szkole może dojść do nieporozumień w relacjach pomiędzy organami szkoły. Relacje rady rodziców z dyrektorem nie mogą być rozpatrywane na poziomie sporu i egzekucji obowiązków. Regułą powinno być współdziałanie oparte na dialogu, wypracowywaniu konsensusu dla potrzeb wzmacniania jakości pracy szkoły w jak największej liczbie obszarów. Warto podkreślić, że jakość tej współpracy nie może być określona przepisami prawa. Oznacza to, że strony (organy) powinny autonomicznie i nieustannie działać na rzecz poprawy relacji własnych.





Ze względu na szczególny status szkoły zaistnienie trwałego sporu między organami, np. dyrektorem a radą rodziców, może potwierdzać jedynie dysfunkcjonalność obu podmiotów i niezrozumienie złożonego obszaru publicznego (edukacja), w którym funkcjonują.

Każda trudna sytuacja w tych relacjach w szkole niezależnie, czy wynika wprost z wątpliwości co do stosowania przepisów, czy też z nieregulowanych obszarów współpracy powinna skutkować w pierwszym rzędzie uruchomieniem właściwych procedur wewnętrznych.

Stosownie do art. 98 ust. 1 pkt 5 ustawy Prawo oświatowe w statucie szkoły muszą być bowiem opisane:

- zasady współdziałania organów szkoły,
- sposób rozwiązywania sporów między nimi.

Dopiero brak efektów takiego działania otwiera możliwość uruchomienia procedury skargowej, w tym przewidującej kolejno wezwanie dla dyrektora o przywrócenie w działaniu zgodności z prawem, a przy bezskuteczności takiej czynności sformułowanie skargi do organów wykonawczych jednostki samorządu terytorialnego.

VIII. Szkoły, w których nie tworzy się rad rodziców

1) Przepis art. 83 ust. 6 Prawa oświatowego upoważnił Ministra Edukacji Narodowej do wskazania rozporządzeniem szkół i placówek, w których nie powołuje się rad rodziców ze względu na organizację szkoły lub placówki lub brak możliwości bezpośredniego uczestniczenia w ich działalności reprezentacji rodziców.

Stosownie do powołanej treści aktu wykonawczego nie powołuje się rad rodziców w szkołach:

- 1) dla dorosłych,
 - 2) policealnych dla młodzieży,
 - 3) w podmiotach leczniczych i jednostkach pomocy społecznej,
 - 4) w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich,
 - 5) przy zakładach karnych i aresztach śledczych,
- oraz w:
- 6) szkolnych schroniskach młodzieżowych,
 - 7) placówkach kształcenia ustawicznego, placówce kształcenia praktycznego oraz ośrodkach dokształcania i doskonalenia zawodowego,
 - 8) poradniach psychologiczno-pedagogicznych, w tym poradniach specjalistycznych,
 - 9) młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii,
 - 10) bursach i domach wczasów dziecięcych,
 - 11) bibliotekach pedagogicznych.

2) Zgodnie z art. 87 ustawy Prawo oświatowe obowiązek powołania rad rodziców nie dotyczy szkół i placówek publicznych prowadzonych przez osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego lub przez osoby fizyczne oraz szkół i placówek niepublicznych. W przepisie tym chodzi jednak o obowiązkowe działanie. Przepisy prawa nie wykluczają natomiast powołania takich rad w ramach aktów wewnętrznych.



www.men.gov.pl

al. J.Ch. Szucha 25
00-918 Warszawa, tel. 22 34-74-100
fax. 22 34-74-261
informacja@men.gov.pl